

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่  
ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง  
ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง



นางสมศรี ส่องศิลป์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-632-860-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

State and Problems of Vocational Non-Formal Education Management  
of Adult Schools in the Central Observation and Protection  
Centre, the Central Juvenile and Family Court

---

Mrs. Somsri Sa-ngasilp

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Education

Department of Non-Formal Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-632-860-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์      สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของ โรงเรียน  
ผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชน  
และครอบครัวกลาง  
โดย                              นางสมศรี ส่องศิลป์  
ภาควิชา                      การศึกษานอกโรงเรียน  
อาจารย์ที่ปรึกษา            ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล



บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ  
(ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล)

..... กรรมการ  
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

..... กรรมการ  
(นางสาวอดิศัย อภานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว



สมศรี สง่าศิลป์ : สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียน  
ผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง  
(STATE AND PROBLEMS OF VOCATIONAL NON-FORMAL EDUCATION MANAGEMENT  
OF ADULT SCHOOLS IN THE CENTRAL OBSERVATION AND PROTECTION CENTRE, THE  
CENTRAL JUVENILE AND FAMILY COURT) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อาชัญญา รัตนอุบล,  
227 หน้า. ISBN 974-632-860-3

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพ  
ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มี  
ภูมิหลังแตกต่างกันเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถาน  
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน  
ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล กลุ่ม  
ตัวอย่างประกอบด้วยผู้เรียนสายอาชีพ 113 คน และครูผู้สอนวิชาชีพ 32 คน ของโรงเรียนผู้ใหญ่ใน  
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม  
และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้เรียนสายอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพ  
ในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับดี แต่  
ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นว่า โรงเรียน  
ใช้หลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ครอบคลุมและสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาด  
แรงงาน ครูผู้สอนได้สอนตรงตามสาขาวิชาชีพที่ถนัด และเห็นว่าผู้เรียนส่วนน้อยมีความตั้งใจจริง  
ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายและวิธีการสาธิต และให้ความสำคัญกับการใช้สื่อการเรียนการสอน  
ส่วนการวัดผลและประเมินผลจะเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

2. ผู้เรียนสายอาชีพ และครูผู้สอนวิชาชีพมีความเห็นต่อปัญหาการจัดการศึกษาออกโรงเรียน  
สายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางว่ามีปัญหาในทุกด้าน

3. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันเกี่ยวกับสภาพการ  
จัดการศึกษาออกโรงเรียนสายอาชีพ พบว่า ผู้เรียนสายอาชีพที่มีเพศและระดับการศึกษาแตกต่างกันมี  
ความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้เรียนสายอาชีพที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่าง  
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านครูผู้สอน ผู้เรียน และการวัดผลและประเมินผล

ภาควิชา ..... การศึกษานอกโรงเรียน  
สาขาวิชา ..... การศึกษานอกระบบโรงเรียน  
ปีการศึกษา ..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต ..... *ท. วิมลศิลป์*  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *อ. อาชัญญา รัตนอุบล*  
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....







### กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลง ได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ผศ.ดร.อาชัญญา รัตนอุบล อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยแก้ไข และตรวจสอบการทำวิทยานิพนธ์ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย  
 ขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร.รัตนา พุ่มไพศาล รศ.นิมิตพรพรณ เทพสุเมธานนท์ ดร.สุวิมล อังควาณิช รศ.ดร.นิรมล ศตวุฒิ และ อ.ดร.ไพฑูรย์ โปธิสาร ที่สละเวลาให้ข้อคิดข้อเสนอแนะ และช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ มาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ 12 ท่าน คือ ศ.อุ๋นตา นพคุณ รศ.ดร.โมฆิต อินทวงศ์ รศ.ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล อ.เกษร ไพทก อ.สมชัย เลิศไกร อ.ถาวร จิระคุณ อ.วิไล แยมสาชา อ.วินัย สายหงษ์ อ.สมพิศ เจริญทอง รศ.ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ รศ.ดร.สุศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ และ อ.ดร.ไพฑูรย์ โปธิสาร ที่ได้กรุณาแก้ไข ปรับปรุง และ ให้ข้อเสนอแนะในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ศ.เรีงธรรม ลัดพลี อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ท่านผู้พิพากษาเชวง ชูศิริ ผอ. ปรมานพร สุจริตกุล ผช.ผอ.อัมราพันธ์ ปาณิกบุตร คุณสุเทพ คณานทอง คุณจักรพันธ์ จันท์นามวงศ์ คุณสุทธิพงศ์ ลิมสุวรรณ อ.วิมล อนันตศิริ ที่กรุณา อนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเพื่อเอกสารและข้อมูล และขอขอบพระคุณ คุณอดิศักดิ์ อาภาพันธ์ และนักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานฝึกและอบรมฯ บ้านกรุณา มุกิตา อุเบกษา และปรานี ที่ช่วยประสานงานและเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งครูผู้สอนวิชาชีวะและเยาวชนผู้เรียน สายอาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจฯ กลางทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบ สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ อ.นงลักษณ์ ยอดฉุน คุณณัฐวรรณ จิตต์ทา คุณใจรัชนี นวมารค คุณทวีพร เกตุมนี่ คุณคมสันต์-คุณศิริทัศน์ นิตร์ภูติ คุณमारयाท พุ่มโพธิ์ คุณสุรวัดณ์ เสมาเงิน คุณกนกวรรณ เสมาเงิน นอกจากนั้นขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ญาติ พี่ ๆ ขอขอบคุณ น้อง ๆ เพื่อน ๆ และ ลูกศิษย์ทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้คอยช่วยเหลือห่วงใยและให้กำลังใจ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และรศ.ประสาธ สังกะสีลป์ ขอขอบใจลูกณัฐ ลูกเนม และลูกนิต ที่อดทน ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและให้กำลังใจมาโดยตลอดและขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีส่วนสนับสนุนทุนในการทำวิจัยครั้งนี้

สมศรี สังกะสีลป์

สารบัญ



	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย .....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....	ข
กิตติกรรมประกาศ .....	ค
สารบัญตาราง .....	ง
สารบัญแผนภาพ .....	จ
บทที่	
1 บทนำ .....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	7
สมมติฐานการวิจัย .....	7
ขอบเขตของการวิจัย .....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย .....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย .....	12
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง .....	13
การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ .....	14
หลักการจัดการศึกษานอกโรงเรียน.....	14
หลักการจัดการศึกษาวิชาอาชีพ.....	17
ประเภทของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ.....	18
ปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ.....	19
องค์ประกอบการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ.....	26
หลักสูตร.....	30
ครูผู้สอน.....	34
ผู้เรียน.....	40
วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน.....	46

สื่อการเรียนการสอน .....	53
การวัดผลและประเมินผล .....	62
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางศาลเยาวชนและ	
ครอบครัวกลาง กระทรวงยุติธรรม .....	71
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน .....	71
หน้าที่และความรับผิดชอบของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน..	72
การดำเนินการฝึกและอบรม .....	73
การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในสถานพินิจและ	
คุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง .....	74
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ .....	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพในระบบโรงเรียน..	84
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มี	
ตัวแปร เพศ อายุระดับการศึกษา .....	87
3 วิธีดำเนินการวิจัย .....	93
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	94
กรอบความคิดในการวิจัย .....	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย .....	95
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	97
ลักษณะเครื่องมือในการวิจัย .....	97
วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....	99
การเก็บรวบรวมข้อมูล .....	100
การวิเคราะห์ข้อมูล .....	101



4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....	103
ภูมิหลังของผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนของ โรงเรียนผู้ใหญ่ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชน และครอบครัวกลาง.....	104
การศึกษาสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพ ของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.....	112
ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพและครูผู้สอนวิชาชีพ ของโรงเรียนผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.....	129
การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันเกี่ยวกับสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของ โรงเรียนผู้ใหญ่ใน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ศาลเยาวชนและ ครอบครัวกลางในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้เรียน วิธีสอน และ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผล และประเมินผล.....	135
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	142
สรุปผลการวิจัย .....	146

อภิปรายผล .....	156
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย .....	174
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป .....	176
รายการอ้างอิง .....	178
ภาคผนวก.....	190
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	191
ภาคผนวก ข. หนังสือขอความร่วมมือ.....	193
ภาคผนวก ค. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	198
ภาคผนวก ง. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	201
- แบบสอบถาม.....	202
- แบบสัมภาษณ์.....	215
ประวัติผู้วิจัย .....	227

## สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เรียนสายอาชีพ.....104
2	จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของครูผู้สอนวิชาชีพ.....108
3	ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ .....112
4	ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ .....114
5	ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านผู้เรียน ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ .....116
6	ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านวิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ .....118
7	ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านสื่อการ เรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ .....120
8	ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของสภาพ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพในด้านการวัดผล และประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้เรียนสายอาชีพ .....122

9	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีเพศแตกต่างกันเกี่ยวกับ สภาพของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียน ผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางศาลเยาวชน และครอบครัวกลาง.....	136
10	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกันเกี่ยวกับ สภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียนผู้ใหญ่ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางศาลเยาวชนและ ครอบครัวกลาง.....	138
11	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน เกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพของโรงเรียน ผู้ใหญ่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางศาลเยาวชนและ ครอบครัวกลาง.....	140

## สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการเรียนการสอน.....	27
2	แสดงองค์ประกอบการเรียนการสอนอย่างง่าย.....	28
3	แสดงองค์ประกอบของการเรียนการสอน.....	28